

MAANDOVERZICHT

No 4 1958

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 4 - april '58

(Tijdstuk 1-4-1958 - 30-4-1958).

I N H O U D

I. Communisme Internationaal.

blz. 1 - 9

Chroestsjow reorganiseerde de Sowjetleiding; dubbel leiderschap in zijn persoon.....	1
Maarschalk Boelganin's nieuwe, lagere functie.....	1
F.R.Kozlow in partij en regering van de USSR naar het eerste plan.....	1
De Hongaarse reis van de nieuwe Sowjet-premier.....	2 - 4
Weer politieke spanningen tussen Moskou en Belgrado.....	4 - 7

II. Activiteiten van de CPN en haar hulporganisaties.

9 - 27

Het roeyement van partij-voorzitter Wagenaar en van drie andere vooraanstaande CPN-figuren.....	9 - 10
Methode van verdachtmaking toegepast door De Groot c.s..	10 - 12
CPN-fractie in de Tweede Kamer uiteengevallen; "geen anti-communisme".....	13 - 14
Partijbestuur CPN in zijn strijd tegen het politieke isolement.....	14 - 15
Verdere verslechtering van de financiële positie der CPN	15 - 16
Petitie tegen vestiging van raketbases in Nederland op gang; steun van de NVR.....	17 - 18
Het VIIe ANJV-congres; duidelijker communistische stellingname dan in het verleden.....	18 - 20
"N.U."-functionarissen op 1 mei-feest te Moskou.....	22 - 23
De twee-deling in de EVC; Landelijke EVC-conferentie in mei '58 enerzijds, buitengewoon congres in juni a.s. anderzijds.....	23 - 24
Communisten vormden nieuwe leiding in zes EVC-bonden....	24 - 25
Landelijk tegen-secretariaat door partijgetrouwe EVC- figuren opgericht; landelijk adviesbureau als tegen- hanger van het landelijk EVC-bureau voor rechtsbijstand in de maak.....	25 - 26
De internationale communistische relaties van de EVC; toenemend terrein-verlies van de groep Reuter c.s.....	26 - 27

III. <u>Overige Groeperingen.</u>	27 - 29
"Hinag"-bijeenkomst te Amsterdam; pleidooi van niet- bestuursleden voor politieke activiteit.....	27 - 28
Nieuwe neo-nazistische jeugdorganisatie in oprichting.....	28 - 29
IV. <u>Activiteiten van Indonesiërs etc.</u>	29 - 31
De aanhoudende moeilijkheden voor in Nederland stude- rende Indonesiërs.....	29 - 30
Terugslag van de onzekere toestand op het Indonesische verenigingsleven in ons land.....	29 - 30
De Ambonezen in Nederland; geen assimilatie.....	30
Kwalitatieve uitbreiding van Peking's diplomatieke vertegenwoordiging in Den Haag.....	31

Overzicht der stakingen in april 1958.

Agenda.

* * *

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL.

De Sowjet-Unie.

De nieuwe regering.

Eind maart jl. bracht premier N.S.Chroestsjow in de regering van de USSR organisatorische wijzigingen aan. Hij stelde slechts twee eerste vice-premiers - F.R.Kozlow en A.Mikojan - aan, benevens vier vice-premiers. Chroestsjow en zijn beide eerste plaatsvervangers zijn de enigen die zowel in de leidende kern van de regering als in het presidium van de partij zitting hebben. Het is een markante besnoeiing vergeleken met de situatie van een jaar tevoren. Toen hielden Boelganin, Kaganowitsj, Malenkow, Mikojan, Molotow, Pervoechin en Saboerow deze belangrijke functies nog in hun persoon verenigd.

Als de zo juist benoemde president van de Sowjet-Staatsbank behoudt maarschalk Boelganin zijn ministersrang maar hij behoort niet meer tot de kabinetskern, die de grote beslissingen neemt t.a.v. het regeringsbeleid. Boelganin is tot dusver nog lid van het presidium van het centraal comité van de CPSU gebleven. De politiek onbelangrijke functie van de maarschalk bij de Staatsbank werd 20 jaar geleden reeds door hem vervuld.

De grootste tegenstelling met Boelganins politieke achteruitzetting vormt de promotie van de bijna vijftigjarige Frol R.Kozlow, thans eerste vice-premier en lid van het partijpresidium. Hij kwam omhoog uit het centrale partij-apparaat, waarin hij sedert 1944 te Moskou werkzaam was. Men beschouwt hem als een "Chroestsjowman".

In november 1953, twee maanden na de benoeming van Chroestsjow tot eerste partijsecretaris, werd Kozlow belast met de leiding van het partijdistrict Leningrad. Daar was zijn voorganger, W.M.Andrianow, weggewerkt, die beschouwd werd als een medestander van Malenkow.

Kozlow werd in februari 1957 plaatsvervangend lid van het partijpresidium om reeds in juni daarop volgend het volwaardige lidmaatschap te verwerven. De "anti-partijgroep" Malenkow-Molotow-Kaganowitsj was toen juist verwijderd. In december van hetzelfde jaar werd Kozlow premier van de RSFSR, de grootste republiek van de Sowjet-Unie, ofschoon hij een typische partijfiguur was met weinig regeringservaring.

Verontschuldiging en kritiek.

Chroestsjow verenigt thans, zoals Stalin in en na de oorlog, het leiderschap van de Sowjet-regering en de CPSU in zijn persoon. Radio Moskou vond daarin aanleiding te verzekeren dat deze cumulatieve geenszins een terugkeer naar de "personencultus" betekent. Min of meer verontschuldigend is daarbij verklaard, dat in talrijke landen het hoofd van de regering tevens leider van een politieke partij is. Een van de veronderstellingen waarom partijsecretaris Chroestsjow het premierschap aan zich heeft getrokken houdt in, dat hij op een eventuele topconferentie van staatshoofden en regeringsleiders de handen vrij wil hebben.

Wellicht stond de parallel met de machtspositie van Stalin aan de leider van de Italiaanse links-socialisten, Pietro Nenni, voor ogen toen deze de nieuwe positie van Nikita S. Chroestsjow bekritiseerde. In zijn partij-orgaan "Avanti" herinnerde Nenni er aan, dat Chroestsjow hem in 1955 persoonlijk nog had verzekerd, dat de functies van premier en partijsecretaris gescheiden behoorden te blijven om degeneratie en het misbruiken van het persoonlijk leiderschap te voorkomen en de collectieve leiding te versterken. Nenni wees erop, dat het XXste CPSU-congres de noodzaak van zulk een gescheiden houden zou hebben ingezien.

Hongarije.

Terstond na het aanvaarden van het voorzitterschap van de raad van ministers der USSR begaf Chroestsjow zich met een delegatie naar Hongarije, waar hij acht dagen vertoefde. Waarschijnlijk zal deze reis nog andere belangrijke oogmerken dan het versterken van Kadars positie hebben gehad. Deze andere motieven zijn echter onbekend, al ligt het in de reden, dat een demonstratie van zelfverzekerdheid tegenover het Westen in de bedoeling heeft gelegen.

Chroestsjow gaf gedurende zijn rondreis door Hongarije bij talrijke gelegenheden in het openbaar blijk van zijn vertrouwen in de eerste partijsecretaris der Hongaarse CP. De Russische eerste partijsecretaris heeft een soortgelijke betuiging van politieke verbondenheid vorig jaar zomer in Oost-Duitsland ten beste gegeven, destijds ten bate van de "stalinist" Walter Ulbricht, de partijleider, die Chroestsjow waarschijnlijk als communist minder na staat dan Janos Kadar.

Juist de laatste maanden moeten er voor Kadar uit de hoek van de "conservatieve" partij-elementen nieuwe gevaren zijn opgedoemd. Immers medio februari 1958 besloot het centraal comité van de Hongaarse CP enige in november 1956 aan de kant gezette functionarissen weer toe te laten. Tot hen behoren de voormalige commandant van de politieke politie, Laszlo Piros, wiens beleid moet hebben bijgedragen tot de révolte van de massa. Eveneens keerden generaal Bata, tot aan de opstand Hongaars minister van defensie, en Istvan Kovacs, sinds 1949 een der naaste medewerkers van de gehate Rákosi, in februari jl. terug in het politieke forum.

Nog onlangs heeft Kallai, een van de huidige partijleiders verklaard, dat er geen sprake kan zijn van een terugkeer naar Hongarije van de vroegere partijsecretaris Rákosi. Opvallend is, dat er kort voor de aankomst van Chroestsjow in Hongarije, nl. op 27 en 28 maart, in een Sloveense stad geheim overleg tussen Kadar en president Tito van Joegoslavië plaats vond. Zowel Boedapest als Belgrado hebben over de inhoud van het daar besprokene gezwezen.

Gedurende zijn tocht door Hongarije hield premier Chroestsjow talrijke redevoeringen, waaronder de "spontane" toespraak op een massameeting van fabrieksarbeiders te Stalinvaros, die politieke sensatie heeft verwekt.

De Russische leider zou daarbij hebben verklaard, dat de Hongaren bij een eventuele volgende "contra-revolutie" niet meer op gewapende tussenkomst van de Sowjet-Unie mochten rekenen. Kort daarop heeft Chroestsjow deze verklaring, die kennelijk als een waarschuwing aan het adres van de Hongaarse communisten was bedoeld, een vervalsing genoemd en zich alsnog nadrukkelijk in tegenovergestelde zin geuit. De socialistische krachten in Hongarije, zo lichtte hij toe, zijn zo sterk geworden, dat er van een tegenrevolutie geen sprake meer kan wezen.

De tiende april jl. teruggekeerd in Moskou gaf de Sowjetleider enige Hongaarse reisindrukken op een daarvoor speciaal bijeengeroepen massameeting. Daarbij viel het op, dat Chroestsjow nogmaals een scherpe aanval op Matias Rákosi deed, die zijns inziens in zijn beleid had gefaald. Rákosi zou zich, volgens Chroestsjow, nu beklagen. Wij vergeten niet, zo ging de Sowjet-premier voort, dat Rákosi zestien jaar gevangen zat (onder het Horthy-regime). Hij had echter niet alles gedaan om het vertrouwen te verdienen dat de arbeidersklasse in hem had gesteld.

Weinige dagen na Chroestsjow's vertrek uit Boedapest, t.w. medio april, probeerde de Hongaarse premier Ferenc Münnich in een rede voor het Hongaarse parlement alsnog het politiek niet ongevaarlijke "misverstand", dat was gerezen uit de veel besproken Chroestsjow-speech te Stalinvaros, verder af te zwakken. Het recente bezoek van Chroestsjow en een Sowjet-delegatie aan Hongarije hield, aldus Münnich, een waarschuwing in, dat elke poging van westerse "agressieve" kringen om in Oost-Europese aangelegenheden tussenbeide te komen op de meest vastberaden tegenstand zal stuiten.

Joegoslavië en het Sowjet-blok.

Sedert in juni 1955 officieel de vrede scheen te zijn gesloten tussen Moskou en Belgrado hebben zich welhaast periodiek verslechteringen of verbeteringen van de verhouding tussen het Sowjet-blok en Zuid-Slavië gemanifesteerd. De "verzoening", op initiatief van het Kremlin in juni 1955, leek aanvankelijk de verwachting op een duurzaam accoord te rechtvaardigen. Aan het einde van 1956 toonde de inhoud van de rede van maarschalk Tito te Pula evenwel onmiskenbaar aan, dat de diepere oorzaken van het conflict - de ideologische geschillen - geenszins waren weggenomen.

De onstuimige volksbeweging in Polen en de révolte in Hongarije dreven de communist, die Tito ondanks alle kraakeel onverkort is gebleven, terug naar een strakker bewind. De gebeurtenissen in Hongarije hadden geïllustreerd hoe kwetsbaar de communistische machtspositie in wezen wel was. Tito en andere communistische machthebbers moeten nadien in toenemende mate beducht zijn geworden voor een ernstige aantasting van hun op één partij steunend regime. Het bekende straffe optreden tegen revisionistische figuren als zijn oude strijdmakker Djilas en zijn biograaf Dedijer (in de loop van 1957) duidt mede op een strakkere uitoefening van de partijmacht. Het ideologische dispuut werd daaraan voorshands ondergeschikt gemaakt.

Tijdens de in maart jl. gevoerde verkiezingscampagne in Joegoslavië liet president Tito er in een uitvoerige rede geen twijfel aan bestaan, dat de "oppositie" zal worden aangepakt zodra het communistische één partij-bewind er zich door bedreigd voelt. Kort tevoren werden drie Joegoslaven, voormalige sociaal-democratische vakbondsleiders tot langdurige gevangenisstraffen veroordeeld. Dit voerde tot scherpe protesten van Labour in Engeland en andere sociaal-democratische leiders in het Westen.

Tito merkte in de hiervoren bedoelde rede op, dat de betrokkenen, blijkbaar niet te oud om zich aan de ondermijning van het regime te wagen, evenmin te oud moeten worden geacht om daarvoor in de gevangenis te worden gezet. Humaniteit is nu eenmaal de laatste eigenschap die bij een leider van een communistisch regime verwacht mag worden.

Ondanks de weinig humane instelling ook van het Tito-bewind kan echter in breder verband toch niet worden voorbijgegaan aan een zekere vernieuwingsdrang, die Belgrado in zaken van ideologie en praktijk toont.

Ontwerp-program.

Inhoud en strekking van het in de tweede helft van maart 1958 aan te Belgrado gepubliceerde ontwerp-program van de Bond van Communisten in Joegoslavië zouden dit nader kunnen aantonen. Dit ontwerp-program is aan de orde gesteld op het VIIe partijcongres der Joegoslaven, dat op 22 april aanving te Ljoebljana.

Deze partij-theoretische studie van 176 pagina's draagt een analytisch karakter. Actuele vraagstukken van sociaal-economisch en politiek gehalte worden er in nationaal en internationaal verband in behandeld. Inhoud en toon getuigen van een vrijmoedigheid, die in marxistisch-leninistische kringen niet gebruikelijk is. Opvallend is vooral de zeer kritische instelling jegens verschillende dogma's van het "Moskouse communisme". De bekende opvattingen van Belgrado over gelijkheid van de communistische partners, over het recht van nationale zelfbeschikking en over het groeiproces van het "socialisme" druisen in menig opzicht in tegen de opvattingen van het Kremlin. In de bedoelde studie wordt op vele plaatsen het ideologische primaat van de CPSU ontkend.

In hoofdstuk II van het ontwerp-program, betreffende "de strijd voor het socialisme onder nieuwe voorwaarden", komen ook vele uitspraken tegen de oude, stalinistische opvattingen voor.

De Joegoslavische partijtheoreticus Edvard Kardelj is kennelijk een van de samenstellers, zo niet de geestelijke vader van het ontwerp-program. Hij verklaarde dat in het project mede is gestreefd naar een zekere veralgemening en naar het systematiseren van de socialistische praktijken en ervaringen ook van andere landen.

Vrij kort na de publicatie van het ontwerp-program blijkt Moskou te hebben geprotesteerd tegen een aantal onjuist geachte thesen en tevens te hebben aangedrongen op een ingrijpende revisie van het geheel. Reeds enige weken voor de aanvang van het Joegoslavische partijcongres zou het Kremlin stelling tegen Belgrado hebben genomen. De Bond van Communisten in Joegoslavië bleek alsnog bereid enige herzieningen aan te brengen maar desondanks ging Moskou tot een aanval in het openbaar over, waarbij op de tot stand gekomen veranderingen generlei acht werd geslagen.

Drie Sowjet-Russische partijtheoretici hebben voor dit doel een uitvoerig artikel geschreven in "Kommunist", het partij-theoretische orgaan van het centraal comité der CPSU. Hun geharnaste betoog werd in zo ruim mogelijke kring verspreid. Gelet op de vijandige propaganda van het vroegere Kominform, zal het Tito en de zijnen wel onaangenaam hebben getroffen dat het artikel van "Kommunist" in radio-uitzendingen van Moskou mede in het Servo-Kroatisch werd omgeroepen.

Volgens het Sowjet-Russische partijorgaan is in het ontwerp verklaard dat "de juistheid van deze of gene ideologie en van deze of gene vorm van opbouw van het socialisme uitsluitend afhangt van hun verwezenlijking in de praktijk en niet van hun goedkeuring door het een of andere internationale forum".

Naar aanleiding van deze formulering heeft "Kommunist" zelfs het verwijt geuit, dat het denkbeeld van een "nationaal-communisme" door de Zuidslavische partijleiders wordt gekoesterd.

Zoals bekend heeft Joegoslavië zich steeds verzet tegen het verdelen van de wereld in politieke en militaire machtsblokken met de daaraan verbonden economische gevolgen, die de vrede in het algemeen niet heten te bevorderen. In het ontwerp-program is dit opnieuw tot uiting gekomen al zijn bijvoorbeeld de NAVO en het Pact van Warschau niet genoemd. Belgrado bleek nadien bereid alsnog vast te stellen dat het Warschau-Pact gerechtvaardigd is als een natuurlijke "defensieve" reactie op de NAVO en de herbewapening van West-Duitsland.

"Kommunist" duidt het de Joegoslaven bijzonder euvel ten aanzien van de Sowjet-Unie en haar partij te hebben gewaagd van hegemonie en te hebben voorbij gezien aan de onbaatzuchtige hulp van Sowjet-Rusland in internationaal opzicht. Dit was, zo stelt het Sowjet-Russische partijtijdschrift, het breken met het proletarisch internationalisme.

De beginselen van gelijkheid en niet-inmenging in interne kwesties mogen volgens de schrijvers in "Kommunist", niet leiden tot het terzijde stellen van de noodzaak tot het handhaven en bevorderen van de eenheid en de samenwerking van "socialistische" landen en van de marxistisch-leninistische partijen.

Geboycot.

Moskou heeft de communistische zusterpartijen uiteindelijk "geadviseerd" geen officiële delegaties naar het VIIe partijcongres der Joegoslaven te zenden, welke instructie nagenoeg algemeen is gevolgd. Wel hebben de Sowjet-Unie zelf en enkele satellieten hun diplomatieke vertegenwoordiger te Belgrado het congres als "waarnemer" laten bijwonen.

Toen figuren als Rankowitsj en Kardelj zich in scherpe bewoordingen tegen de Moskouse bemoeizucht keerden hebben deze waarnemers daartegen geprotesteerd met een tijdelijk wegblijven uit de congreszaal, waar de circa 1800 deelnemers instemden met het vurige Joegoslavische verweer. Van de "waarnemers" heeft alleen de ambassadeur van Polen zich afwijkend gedragen. Hij bleef tijdens de gewraakte toespraken van Kardelj e.a. in de zaal en heeft, zij het bescheiden, nu en dan ingestemd met het applaus van de in opwindning geraakte Joegoslavische partijgedelegeerden.

Ook vormde Polen in het huidige geschil een uitzondering op de door Moskou en zijn overige satellieten toegepaste tactiek om de publieke opinie het nieuws van de besprekingen te Ljoebljana nagenoeg te onthouden.

Geen breuk beoogd?

De schrijvers van het "Kommunist"-artikel stelden aan het einde van hun betoog, dat hun kritiek geen hindernis mag zijn voor de verdere ontwikkeling van vriendschappelijke betrekkingen tussen "onze partijen en onze landen".

Mevr. Foertsjewa, die mede lid is van het partijpresidium van het centraal comité der CPSU en die Polen onlangs bezocht met een door president Worosjilow geleide delegatie, verklaarde desgevraagd dat "de situatie van 1948" tot het verleden behoort. Wanneer discussies aan de gang zijn betekent dit haars inziens dat de vriend-

schap wordt versterkt. En zij voegde daar, op een vraag van de interviewer, instemmend aan toe: "voor altijd".

Maarschalk Tito heeft zich in het opnieuw tot uitbarsting gekomen geschil met Moskou over het algemeen meer beheerst geuit dan zijn naaste medewerkers Rankowitsj en Kardelj. Dit weerhield hem echter geenszins zich met hun kritiek onmiskenbaar solidair te tonen. Hij prees nochtans nadrukkelijk de Sowjet-Russische buitenlandse politiek en deed vrij scherpe aanvallen op die van het Westen.

* * *

HOOFDSTUK II - ACTIVITEITEN VAN DE CPN EN HAAR HULPORGANISATIES.

Het conflict in de CPN.

Wagenaar, Gortzak, Reuter en Brandsen geroyeerd.

Na de verklaringen van Wagenaar en Gortzak, (zie MO 3-5-58 p.15/16) waarbij deze de zijde van Brandsen en Reuter kozen, konden maatregelen van de kant van het partijbestuur, i.c. van Paul de Groot, niet uitblijven.

Daarom kwam het partijbestuur op 2 en 3 april bijeen. Voor deze zitting waren ook de districtssecretarissen en enkele andere vooraanstaande figuren uit de partij uitgenodigd. Hun was een adviserende stem toegekend. Wagenaar, Gortzak en Mevr. Lips, toen nog lid van het partijbestuur, weigerden aan de bijeenkomst deel te nemen.

Het partijbestuur besloot met algemene stemmen Wagenaar, Gortzak, Reuter en Brandsen als partijlid te royeren. Aan mevr. Lips werd slechts het lidmaatschap van het partijbestuur ontnomen, omdat zij niet openlijk tegen de partij was opgetreden. Wel werd van haar geeist, dat zij onmiddellijk haar ondersteuning van de groep Brandsen c.s. zou beeindigen. Van Wagenaar, Gortzak en Mevr. Lips werd voorts verlangd, dat zij hun zetels in de vertegenwoordigende lichamen ter beschikking zouden stellen. Geen van drieën heeft daaraan voldaan.

De getroffen maatregelen werden in een uitgegeven "Verklaring" door het partijbestuur gemotiveerd. Voor Reuter en Brandsen was, gezien hun houding in de kwestie CPN-EVC, geen plaats meer in een arbeiderspartij; Wagenaar en Gortzak hadden met hun jongste optreden lafhartig verraad gepleegd aan de zaak van de arbeidersklasse en haar partij. Hun rebellerende toespraken waren al de volgende dag, zoals het heette in "letterlijke tekst" in de reactionaire pers verschenen.

Nog werd de hoop uitgesproken, dat de zondaren (gedoeld werd op Wagenaar en Gortzak) zich zouden bekeren, in welk geval, zo liet De Groot in de "Verklaring" doorschemeren, hun op het eerstvolgende partijcongres genade zou kunnen worden verleend.

Reuter en Brandsen werden kennelijk van nu af aan onder der "hopeloze" gevallen gerangschikt.

Nieuwe verdachtmakingen.

Paul de Groot volstond in zijn inleiding op de partijbestuurszitting evenwel niet met de in de "Verklaring" opgenomen beschuldigingen.

Tevoren had de algemeen partijsecretaris in een vergadering van het Amsterdamse partijkader op 23 maart door zijn paladijn Marcus Bakker de verdachtmaking laten lanceren, dat Gerben Wagenaar, als lid van de illegale partijleiding uit de bezettingstijd, tijdens de laatste oorlogsjaren als "Engels agent" was opgetreden en sindsdien zijn verbindingen met de "Engelse dienst" had gehandhaafd.

Paul de Groot lichtte deze zaak in de partijbestuurszitting van 2 en 3 april nader toe. De meeste leden van de "rechtse groep" hadden volgens hem deel hitgemaakt van een formatie, die zich eind '43 opwierp als de leiding van de illegale communistische partij en die bij de bevrijding opdook als "illegaal partijbestuur". De kern daarvan werd gevormd door Koejemans, van Exter, Dankaaft, Reuter en Wagenaar.

In de loop van de tijd had zich, aldus De Groot, in deze formatie een scheiding voltrokken (Koejemans, Van Exter, Dankaaft werden met andere, de Groot minder welgevallige lieden reeds eerder door hem ter zijde gesteld), maar Wagenaar, Reuter en Brandsen bleven nauw met elkaar verbonden. Zich beroepend op hun werk in de illegaliteit, eisten zij een bevoorrechte en onaantastbare positie in de partijleiding op.

Wij hebben, zo zeide De Groot, vooral de persoon Wagenaar te veel gepropageerd, voornamelijk bij verkiezingscampagnes, omdat wij, voorbijgaande aan de problemen van het heden, jarenlang uitsluitend zijn opgetreden als "de partij van het verzet", met als lijstaanvoerder een verzetsleider.

De eerder genoemde kern van de illegale partijleiding, waartoe de leiders van de rechtse groep behoorden, heeft in de laatste oorlogsjaren, na eind 1943, de belangen van de communistische partij en de illegale "Waarheid" ondergeschikt gemaakt aan de belangen van de Londense Regering Gerbrandy, zoals mede gebleken is uit het rapport van de Parlementaire Enquête-commissie van 1955, zo vervolgde De Groot. Wij waren tot nu toe te zeer in beslag genomen door de politieke gebeurtenissen om ons in de geschiedenis van de illegale partij te verdiepen. Nu is evenwel, ondanks het verzet van de leiders van de rechtse groep daartegen, overeenkomstig een besluit van het partijbestuur

een onderzoek aangevangen naar de politiek van de partij in de bezettingsjaren, vooral naar die van de illegale leiding in de laatste oorlogsjaren en naar de verbindingen van enkele aanvoerders daarin met de Londense Regering.

De resultaten daarvan zullen in dit najaar in een rapport aan het komende congres worden voorgelegd.

Geheel overeenkomstig de communistische methodiek poogt De Groot op deze wijze de thans uitgestoten in hun partijverleden te treffen. Hij roept zodoende herinneringen op aan onderzoeken en processen gevoerd achter het IJzeren Gordijn.

Tot nu toe werd partijvoorzitter Wagenaar ontzien wegens het aureool van verzetsheld, dat hem in de ogen van de verzetsbeweging en een groot deel van de CPN-aanhang omgeeft. De houding van Wagenaar als man van het verzet was voor en te na ten dienste van de partij geëttaleerd en uitgebuit.

Bij de verkiezingen in 1952 had de CPN nog een brochure van 24 pagina's ter aanbeveling van haar lijststaanvoerder uitgegeven. Wagenaar werd daarin op uitbundige wijze als verzetsheld verheerlijkt.

Wagenaar 's populariteit en invloed moeten De Groot wel een doorn in het oog zijn geweest. Hij kan zelf niet op zo'n gerenommeerde staat van dienst tijdens de bezetting als Wagenaar bogen. Vooral in de laatste tijd zijn er kritische stemmen opgegaan over de houding van Paul de Groot tijdens de bezetting. Een dergelijk kritisch geluid van de zijde van A.A.Verreyt was een der voornaamste redenen van het roeyement van deze CPN-districtsbestuurder in november 1957.

De algemeen partijsecretaris maakte gedurende de periode waarover het aangekondigde onderzoek zich zal uitstrekken, geen deel uit van de illegale partijleiding. De Groot had zich toen van elk verzetwerk gedistancieerd. Volgens vroegere partijpublicaties zou dit gebeurd zijn op last van de illegale partijleiding. De vraag rijst daarom of De Groot met het beperken van het onderzoek tot de periode na eind 1943 de bedoeling heeft zijn eigen gedragingen gedurende de Duitse bezettingstijd buiten beschouwing te laten.

- Oppositie -

Oppositie licht de pers in.

Op 5 april 1958 ging de oppositie er toe over aan de pers een "mededeling" te verstrekken, ondertekend door Wagenaar, Gortzak, Mevr. Lips, Reuter en Brandsen. De daarin geuite kritiek richt zich in het bijzonder tegen het individueel en autoritair optreden van Paul de Groot, die de leninistische beginselen ter zijde zou hebben gesteld. Het door De Groot aangekondigde onderzoek zeggen de ondertekenaars niet te vrezen maar op prijs te stellen. Het zou zich huns inziens evenwel moeten uitstrekken over alle werkzaamheden van vóór, tijdens en na de oorlog, ook van alle thans zittende leden van het partijbestuur.

Beide partijen zoeken de steun van het internationale communisme.

Nu het conflict in de CPN een zo grote omvang heeft aangenomen, begint de belangstelling van internationaal-communistische zijde toe te nemen. Dit kwam bijvoorbeeld tot uiting in de aanwezigheid van de Tass-correspondent I.P. Perevalow in de bijeenkomst van de Tweede Kamer op 15 april jl., waarin de partijen in het conflict zich publiekelijk tegenover elkaar stelden.

Beide kampen hebben de Communistische Partij van de Sowjet-Unie en het Wereldvakverbond ingelicht en pogen de steun van deze instanties te verkrijgen.

De groep van De Groot heeft, speciaal wat het contact met de CPSU betreft, een voorsprong op de geroyeerde partijbestuurders. De verbindingen met de CPSU heeft Paul de Groot steeds persoonlijk onderhouden. Hij kon dan ook onlangs verklaren, dat hij de Sowjet-Unie en de volksdemocratische landen langs "zijn kanalen" zou inlichten. Bovendien biedt de aanwezigheid van zijn volgeling Joop Wolff als correspondent van "De Waarheid" in Moskou hem ook in dit opzicht bijzondere mogelijkheden.

Reeds verschenen in het blad van het Russische Vakverbond "Troed" en in het dagblad van de CPSU "Prawda" enkele berichten over het conflict in de CPN. De indruk bestaat, dat Paul de Groot de hand heeft gehad in deze publicaties, die een versterking van zijn autoriteit in de partij betekenen. Hij zal waarschijnlijk niet nalaten te trachten het CPN-conflict op internationaal niveau te brengen door dit in het kader van de strijd tegen het revisionisme te plaatsen.

De oppositiegroep maakte het voornemen de buitenlandse communistische partijen over het conflict in te lichten kenbaar in de door Wagenaar c.s. ondertekende "mededeling aan de pers" van 9 april 1958.

Het lijkt intussen weinig waarschijnlijk, dat de CPSU tegen De Groot partij zal kiezen. Wel is de kans groot, dat hij binnenskamers verwijten te horen zal krijgen over het feit, dat hij zelfs in een kleine partij als de CPN de eenheid niet heeft kunnen bewaren.

Oppositie eist openstelling van de partijpers.

Paul de Groot en de zijnen beheersen het communistische publiciteitsapparaat volkomen. De oppositie is elke mogelijkheid afgesneden om haar standpunt in "De Waarheid" of in het theoretisch maandblad "Politiek & Cultuur" uit een te zetten.

Ten einde aan deze eenzijdige voorlichting een einde te maken, heeft een aantal "initiatiefnemers" een soort petitionnement georganiseerd. Daarin dringen de ondertekenaars - leden van de partij - er bij het partijbestuur met klem op aan, terwille van het behoud van de partij onmiddellijk de krant en het maandblad open te stellen voor een principiële discussie over de hangende vraagstukken. Hierdoor zou huns inziens een gefundeerde discussie in de partijafdelingen mogelijk worden gemaakt.

Dit "petitionnement" en de "mededeling" aan de pers waren opgenomen in een circulaire die als "Bulletin nr. 1" aan diverse partijleden werd toegezonden. "Bulletin nr. 2", dat onder meer de door Gortzak op 15 april 1958 in de Tweede Kamer afgelegde verklaring bevat, verscheen eind april.

Het is nauwelijks aannemelijk dat ook maar één van de opposanten iets van het petitionnement aan het partijbestuur heeft verwacht. Waarschijnlijk heeft men ook op deze wijze de aandacht van de partijleden willen vestigen op het onderdrukken van de vrije meningsuiting in de partij door Paul de Groot.

De situatie in de Tweede Kamer.

De CPN-fractie in de Tweede Kamer is nu in twee delen uiteen gevallen: aan de ene zijde de zich als de echte vertegenwoordigers van de partij beschouwende Paul de Groot, Marcus Bakker en Cor Borst; aan de andere kant de opposanten Gerben Wagenaar, Henk Gortzak, Mevr.

Lips en Bertus Brandsen, welke laatste de eerder door Frits Reuter bezette zetel heeft ingenomen.

De vier laatstgenoemden maken zich hiermee, naar de mening van De Groot, schuldig aan "zeteldiefstal". In zijn Kamerrede van 15 april jl. gaf Henk Gortzak er blijk van het begrip "zeteldiefstal" anders te interpreteren. Aan zeteldiefstal, zo zei hij, maakt diegene zich schuldig, die zich in de Tweede Kamer laat kiezen maar de zittingen slechts een enkelemaal per jaar bijwoont. Ter verduidelijking voegde Gortzak hieraan toe, dat het partijcongres van oktober 1956 Paul de Groot had opgedragen zijn taak als Tweede Kamerlid wat ernstiger op te vatten en zich wat meer in de Kamerzittingen te laten zien. De Groot had dit congresbesluit naast zich neergelegd.

Overigens liet Gortzak er geen twijfel over bestaan, dat de oppositie aan de communistische principes zal blijven vasthouden. Voor anti-communisme is bij ons geen plaats, zo verklaarde hij in de Tweede Kamer.

Partijbestuur der CPN schrijft partijbestuur der PvdA.

Het partijbestuur van de CPN dringt er bij de partijleden onophoudelijk op aan om tot een gesprek met de leden van de PvdA te komen. Een brief van het partijbestuur van de CPN aan het partijbestuur van de PvdA (Waarheid 25-4-58) accentueert dit.

Hoewel de eigen verwachtingen op dit punt wel niet hoog gespannen zullen zijn, kan de brief gezien worden als het in deze stellen van "het goede voorbeeld". In elk geval heeft het epistel zijn propagandistische waarde, en kan De Groot ermede aantonen, dat hij van "sectarische" smetten vrij is.

De CPN-leiding vraagt in de brief o.a. aandacht voor enkele vraagstukken, die in de belangstelling van de bevolking staan zoals de werkloosheid, de woningbouw, de militaire uitgaven en de invoering van kernwapens. Het schrijven geeft te kennen dat een groot gedeelte van de aanhang van de PvdA er ten opzichte van deze vraagstukken andere denkbeelden op na houdt dan het partijbestuur van de PvdA.

Voor de oplossing van de genoemde vraagstukken geeft het CPN-partijbestuur een aantal naar zijn mening daartoe geeigende maatregelen in overweging. Het verzoekt het PvdA-partijbestuur deze in de regering aan de orde te stellen.

Het partijbestuur van de CPN suggereert in zijn brief, dat de rechtse confessionele partijen met de VVD na de gemeenteraadsverkiezingen zullen pogen de posities van de PvdA in de gemeentebesturen aan te vallen, ook in gemeenten, waar de PvdA en de CPN een meerderheid vormen. De afweer maatregelen daartegen zouden volgens het CPN-partijbestuur moeten zijn: het opheffen van de discriminatie van de communisten; het aanvaarden van hen in wethoudersfuncties en raadscommissies en het trekken van één lijn door PvdA en CPN voor een vruchtbare behartiging van de belangen der bevolking door de gemeentebesturen.

De financiële positie verslechterd.

De moeilijkheden in de CPN hebben niet nagelaten de financiële positie van de partij en van "De Waarheid" nog verder te verslechteren. Vele leden hebben de contributiebetaling opgeschort. Ook zijn de vergoedingen, die de vier thans uit de partij gestoten Tweede Kamerleden als zodanig ontvangen en die voor een groot deel aan de partijkas ten goede kwamen, verloren gegaan.

De financiële actie voor het verkiezingsfonds van de CPN en voor de instandhouding van de partij en de partijkrant heeft ernstige schade ondervonden door het voor de partij bedanken van W.B. Jansz. Jansz leidde jarenlang onder het pseudoniem Hein de Brandwacht de financiële campagnes.

Om de uitwerking van deze tegenslag wat te verminderen deed de partijleiding een oproep om financiële steun (Waarheid 19-4-58), die mede ondertekend was door de weduwen van de overleden partijbestuurders Haken, Brandenburg en Kuijper.

Kennelijk zat hierbij de bedoeling voor, de partijleden te suggereren, dat waren de overleden partijbestuurders nog in leven geweest, zij zonder twijfel aan de zijde van De Groot zouden hebben gestaan.

In de vermelde oproep worden alle klassebewuste werkers en vrienden van de CPN opgewekt actief aan de verkiezingsstrijd deel te nemen en de noodzakelijke gelden bijeen te brengen. Allen wordt gevraagd opnieuw in te tekenen op het donatiefonds ad. f 10.- per intekening of anders te geven wat men kan missen.

Zoals bekend is het streefbedrag van de lopende geldactie, inclusief de gelden voor de gemeenteraadsverkiezingen, bepaald op f 250.000.--. Volgens de oproep zou reeds f 150.000.- zijn ontvangen. Of men er in zal slagen de ontbrekende f 100.000.- bijeen te brengen mag ernstig worden betwijfeld. De financiële noodsituatie heeft de partijleiding er toe genoopt de lonen bij enkele communistische instellingen slechts gedeeltelijk uit te betalen. Men is nog druk doende handelsdrukwerk aan te trekken om extra inkomsten te krijgen. De partijdrukkerijen accepteren alle voorkomende drukorders. Zelfs drukwerk van voor communistische opvattingen compromitterende aard werd aangenomen.

CPN-delegatie naar het congres van de Joegoslavische CP.

Begin maart aanvaardde de CPN in principe een uitnodiging van de Bond van Communisten in Joegoslavië om een delegatie naar het 7e congres te zenden. Besloten werd twee personen - Annie Averink en Henk Hoekstra - af te vaardigen. Kort voor het begin van het congres deelde het dagelijks bestuur van de CPN in het voetspoor van de CPSU en van vrijwel alle andere communistische partijen mede geen delegatie naar Belgrado te zullen zenden. Als motief hiervoor werd opgegeven dat de Joegoslavische partij een ontwerpprogram in flagrante strijd met de door de CPN onderschreven verklaring van de twaalf socialistische landen van november 1957 had opgesteld.

* * *

MANTELORGANISATIES.

Vredesbeweging.

Tegen de raketbases.

De petitie tegen de vestiging van raketbases in Nederland is op gang gekomen. Volgens berichten, die daarover geregeld in "De Waarheid" zijn verschenen, is men er in de afgelopen maand in geslaagd honderden handtekeningen te verzamelen. De Nederlandse Vredesraad (NVR) heeft deze handtekeningen-actie ondersteund met een verklaring van het algemeen bestuur ("Vrede" 10-4-58). Hierin wordt niet alleen gewaarschuwd tegen het vestigen van raketbases in Nederland, doch tevens wordt van de Nederlandse regering verlangd, dat zij zal ijveren voor het tot stand komen van een neutrale atoomvrije zone in Europa, waartoe ook ons land zou moeten behoren. Verder wordt gewaarschuwd tegen het uitrusten van het Westduitse leger met atoomwapens. Alle vredesorganisaties, partijen, vakbewegingen, vrouwen- en jeugdorganisaties en kerken worden opgeroepen om deze actie te ondersteunen.

De CPN heeft vanzelfsprekend op deze oproep van de NVR terstond "positief" gereageerd met een verklaring van het dagelijks bestuur (12-4-58).

De redactie van "De Waarheid" plaatste op 29 april, onder verwijzing naar die verklaring, nog eens een speciale oproep aan haar lezers om op korte termijn handtekeningen te gaan inzamelen. Het CPN-dagblad maakte daarbij tevens gewag van het initiatief van zeven Nederlandse physici, die in een schrijven aan minister Staf hun bezorgdheid hebben uitgesproken over de uitrusting met atoomwapens.

Op 17 april belegde de NVR in Amsterdam een openbare bijeenkomst onder de leuzen: "Tegen raketbases in ons land" en "Geen atoomwapens in handen van uitse militairen".

De redevoeringen van Dr. W. H. van Dobben en Nico Luirink op deze bijeenkomst liepen qua probleemstelling nogal uiteen. Van Dobben waarschuwde degenen, die met handtekeningenlijsten werken, geen gebruik te maken van de in Engeland geponeerde stelling "Liever een bezetting door het Rode Leger dan een radioactieve dood". Hij zeide de verschrikkingen van een bezetting niet gering te achten. In dit verband herinnerde Dr. van Dobben zowel aan Cyprus als aan Hongarije.

- Daarentegen -

Daarentegen huldigde de communist Luirink het "onvervalste" CPN-standpunt. Hij trok fel van leer tegen de Amerikanen, die slechts door de publieke opinie en de communistische wereldvredesorganisatie ervan weerhouden zouden zijn op Korea atoombommen te werpen.

Jeugdbeweging.

Het VIIe ANJV-congres.

Met de Paasdagen jl. organiseerde het ANJV in Amsterdam zijn VIIe congres. Uit alle delen van het land waren afgevaardigden en gasten naar de met "spoetniks en raketten" versierde zaal van het Minerva-paviljoen gekomen.

Bij afwezigheid van de voorzitter van het verbond, Joop Wolff, die sinds begin van dit jaar als speciaal correspondent van "De Waarheid" in Moskou verblijft, hield de vice-voorzitter Bart Schmidt de congresrede. Het ANJV staat thans sterk en het enthousiasme en de strijdwil verheffen zich torenhoog boven de stemming van uitzichtloosheid die de leiders van andere jeugdorganisaties aan de dag leggen, aldus de spreker. Grote aandacht werd vervolgens besteed aan de strijd tegen het herlevende Westduitse militarisme, de atoombom en de aanleg van raketbases. Het hoofdbestuur zal binnenkort ter ondersteuning van deze strijd een extra nummer van "Jeugd" uitgeven. Bovendien wil het verbond met de kerstdagen een groot nationaal festival voor de vrede organiseren, bestaande uit concoursen op cultureel gebied, tentoonstellingen en sporttoernooien. Ook zal dan, aldus Bart Schmidt, een grote demonstratie van de jongeren worden gehouden.

Nieuwe beginselverklaring.

Het ANJV-congres hield zich uitvoerig bezig met het bespreken van een drietal rapporten, resp. betreffende de militaire dienst, de plattelandsjeugd en de vakopleiding van jongeren.

Het congres aanvaardde een nieuwe beginselverklaring ter vervanging van die van 1945. Er zijn markante verschillen op te merken met de tekst van 13 jaar geleden. De beginselverklaring van 1945 - dus kort na het eind van de oorlog opgesteld - was als gevolg van de samenwerking in het verzet tegen de gemeenschappelijke vijand - doorgetrokken van de eenheidsgedachte.

In zijn poging om de gehele Nederlandse jeugdbeweging in één organisatie te verenigen, bleek het ANJV toen zelfs bereid op den duur

de eigen organisatie aan deze eenheidsgedachte op te offeren.

De tekst van de beginselverklaring van 1945 was overigens vaag gesteld. De binding met de communistische partij kwam er bijvoorbeeld niet duidelijk in tot uiting. Deze wat wazige formulering heeft het ANJV prijsgegeven nu gebleken is, dat dit streven naar eenheid zonder meer de organisatie geen voordeel bracht. Het opvallende verschil met 1945 is dan ook dat het ANJV thans ondubbelzinnig vastlegt zich geheel te oriënteren op de verbondenheid met de Sowjet-Unie en met het socialistische wereldstelsel.

Overigens is de "eenheidsgedachte" in de beginselverklaring van 1958 niet prijsgegeven maar nu vertaald in communistisch jargon.

"Het verbond stelt zich", aldus de verklaring, "daarbij ten doel de Nederlandse jeugd in de strijd voor haar dagelijkse belangen het inzicht bij te brengen deze strijd niet verdeeld te voeren. Succes kan alleen worden geboekt indien alle krachten zich daartoe verenigen. Dit moet dan gebeuren in nauwe verbondenheid met de organisaties van de arbeidersklasse zowel in Nederland als over de gehele wereld. Een en ander moet geleid worden door de inzichten die de meesters van het wetenschappelijk socialisme aan de arbeidersbeweging hebben geschonken".

Het ANJV heeft, zoals bekend, in het verleden steeds getracht voor de buitenwacht zoveel doenlijk zijn verbondenheid met de CPN te verdoezelen. Met de in februari jl. gepubliceerde oproep om de CPN bij de verkiezingen volledig te steunen, is hiervan afgeweken.

Ook op het congres werd deze nieuwe gedragslijn voortgezet. Bart Schmidt verklaarde dat de CPN de enige partij in Nederland is die metterdaad, consequent en vasthoudend voor de rechten en verlangens van de jonge mensen opkomt. De aanwezigheid van Paul de Groot en de door hem uitgesproken begroeting hebben deze verbondenheid nog geaccentueerd. De CPN, zo zeide hij, hoopte in de huidige strijd ter verdediging van de belangen van het Nederlandse volk, verzekerd te mogen zijn van de steun van het ANJV.

Ofschoon het ANJV zich een beginselverklaring heeft aangemeten, waaruit het communistische karakter van het verbond onmiskenbaar blijkt, is men er niet toe overgegaan het praedicaat "Algemeen" te vervangen door "Communistisch", zoals in 1956 in Frankrijk wel gebeurde. Aangezien ook daar in de loop der jaren gebleken was dat de in 1945

- opgerichte -

opgerichte Algemene Franse Jeugdbeweging er niet in mocht slagen de grote massa van de jeugd in zich te verenigen, besloten de communisten in 1956 deze organisatie op te heffen en te vervangen door een nieuwe jeugdbond, waarvan ook uit de naam blijkt dat hij communistisch is.

Een nieuw hoofdbestuur.

Het ANJV-congres koos een nieuw hoofdbestuur dat inmiddels uit zijn midden een dagelijks bestuur samenstelde. Joop Wolff is algemeen voorzitter gebleven en Bart Schmidt is als vice voorzitter belast met de dagelijkse leiding. Tot voorlopig secretaris werd Cees Hulst benoemd. Dit houdt waarschijnlijk in, dat Catrien Wolff-Bultje, secretaresse van het verbond - die bij haar echtgenoot in Moskou verblijft - als zodanig is herkozen. De functie van voorlopig secretaris werd sinds haar vertrek waargenomen door Wim Swart. Alhoewel hem op het congres veel lof werd toegezwaaid, was hij voor het hoofdbestuur niet herkiesbaar gesteld. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat hij, na een geslaagde ANJV-carrière, door de CPN als vrijgestelde zal worden overgenomen.

Het VIIe ANJV-congres werd bijgewoond door 261 gedelegeerden, onder wie 99 meisjes. Meer dan de helft van de afgevaardigden bleek lid van de CPN te zijn.

Het congres was goed voorbereid en er heerste een geestdriftige stemming.

Komsomolcongres.

Mevrouw Rie Honselaar-Nordholt, sedert het jongste ANJV-congres lid van het dagelijks bestuur, vertrok op 12 april per vliegtuig naar Moskou. Zij woonde namens het verbond het aldaar op 22 april geopende Komsomolcongres bij. Met andere buitenlandse gasten werd ze uitgenodigd in het congrespresidium plaats te nemen. Tot voor kort trad Rie Honselaar weinig op de voorgrond.

Het VIIe wereldjeugdfestival.

Het "Wereldfestival voor Jeugd en Studenten, die voor Vrede en Vriendschap zijn", de officiële naam van het komende VIIe (communistische) Wereldjeugdfestival, zal van 26 juli tot 4 augustus 1959 in Wenen worden gehouden. De Oostenrijkse autoriteiten hebben zich, aldus een bericht van het internationale voorbereidingscomité, garant gesteld

aan alle festivalgangers zonder enige discriminatie visa te verlenen.

Het internationaal voorbereidingscomité, dat besloot zijn zetel in Wenen te vestigen, zal op 15 juli a.s. weer bijeenkomen. Dan zal het programma in details worden uitgewerkt, de voorwaarden voor deelname worden besproken en het aantal deelnemers per land worden vastgesteld.

Vermoedelijk van de hand van Peter Boevé, voorzitter van het Nederlands festivalcomité is er in "De Waarheid" van 17 april op gewezen, dat het besluit van de organisatoren om nu Wenen als oord van samenkomst te kiezen, eens en te meer aantoonde dat het komende festival open staat voor iedereen, ongeacht huidskleur, geloof of politieke overtuiging. De deelneming uit ieder land, dus ook uit Nederland, moet volgens dit Waarheid-bericht nog breder van opzet worden dan in Moskou reeds het geval was.

In maart jl. werd in Stockholm besloten op het festival verschillende soorten bijeenkomsten te beleggen, o.a. op cultureel, wetenschappelijk en technisch gebied. Aan de activiteiten gewijd aan het bevorderen van de vrede en de vreedzame coëxistentie, zal een bijzondere plaats worden ingeruimd.

Wereldjeugddag tegen het kolonialisme.

Van 12 tot 15 februari 1958 kwam in Boedapest het Uitvoerend Comité van de Wereld Federatie van Democratische Jeugd (WFDJ) in vergadering bijeen. Besloten werd de strijd tegen het atoomgevaar te activeren door over de gehele wereld een enquête te houden. Het definitief ingestelde internationale solidariteitsfonds van de WFDJ zal aan de jeugd van de koloniale landen, wier levensomstandigheden vaak buitengewoon moeilijk zijn, de noodzakelijke steun verlenen.

De wereldjeugddag tegen het kolonialisme op 24-4-58 diende door de aangesloten organisaties op grootse wijze te worden gevierd.

In verband hiermede kondigde het ANJV op zijn Paascongres aan bijeenkomsten te zullen beleggen om uiting te geven aan de onvoorwaardelijke solidariteit met de Indonesische Jeugd. Voor zover bekend vond alleen in Amsterdam een dergelijke bijeenkomst plaats, georganiseerd door het ANJV, in samenwerking met de OPSJ en de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles". Besloten werd aan de minister-president een telegram te zenden, waarin de aanwezigen

- zich -

zich uitspraken voor de erkenning van de volledige souvereiniteit van Indonesië en voor de overdracht van Nieuw-Guinea.

Vereniging "Nederland-USSR".

Een vijftal functionarissen van de Vereniging "Nederland-USSR" heeft dit jaar deelgenomen aan de 1 mei-viering in Moskou. De delegatie staat onderleiding van Wim Hulst, algemeen secretaris van de vereniging. Hulst is geen onbekende in de Russische hoofdstad. Zijn laatste bezoek vond nauwelijks acht maanden geleden plaats. Hij maakte in de zomer van 1957 met een drietal tochtgenoten een reis per auto naar de Sowjet-Unie en arriveerde toen tijdens het Wereldjeugdfestival in Moskou.

De uitnodiging tot deelneming aan de 1 mei-viering is dit jaar uitgegaan van de "Unie van Sowjet-verenigingen van vriendschap en culturele relaties met het buitenland". Deze nieuwe organisatie - een voortzetting van de WOKS - handhaaft hiermede een traditie van haar voorgangster.

Het vertrek naar Moskou van de delegatie van de Vereniging "Nederland-USSR" viel samen met dat van de vakbewegingsdelegatie onder leiding van Wessel Hartog.

* * *

VAKBEWEGING.Buitengewoon EVC-congres.

Op 7 en 8 juni a.s. zal te Amsterdam een buitengewoon congres van de Eenheids Vak Centrale worden gehouden, uitgeschreven door de "contact-commissie uit de EVC". Dit door toedoen van de CPN ingestelde college wil thans kennelijk op korte termijn met het Verbondsbestuur van de EVC afrekenen. De bedoeling is namelijk op dit congres een nieuwe centrale leiding te kiezen om de positie van het thans zitting hebbende Verbondsbestuur onmogelijk te maken en het conflict in de EVC geheel ten gunste van de "CPN-groep" te beslechten.

Het Verbondsbestuur, in feite dus de groep Brandsen-Reuter, gaf er in de afgelopen maanden meerdere malen blijk van om tactische redenen uitspraken van EVC-ledenbijeenkomsten uit de weg te gaan. Ofschoon de CPN-ers in de EVC slechts 10 à 15 procent van het totaal der leden vormen, kunnen zij op vergaderingen door hun discipline en tactiek de besluitvorming beslissend beïnvloeden. De vrees, dat een EVC-congres ook zal worden beheerst door lieden, die de partijlijn stipt zullen volgen, heeft ertoe geleid, dat het Verbondsbestuur het spoedig bijeenroepen van een buitengewoon congres afwijst.

Inmiddels stelde het Verbondsbestuur in kort geding bij de Amsterdamse arrondissementsrechtbank de eis, aan drie leden van de "contact-commissie uit de EVC" te verbieden zich uit te geven voor bestuurders van de EVC en op 7 en 8 juni te Amsterdam een congres te houden onder de naam "EVC-congres".

Een andere poging om de "contact-commissie" in de wielen te rijden is het initiatief van het Verbondsbestuur om nog vóór het juni-congres, namelijk op 18 mei a.s. in Amsterdam een landelijke EVC-conferentie te beleggen met circa 400 deelnemers. Deze zullen o.m. voorbereidingen moeten treffen voor een "echt" EVC-congres in november of december van dit jaar.

Deze tegenmaatregelen zullen echter niet kunnen voorkomen dat de "contact-commissie" met haar aanhang de volgende maand gaat congresseren. Uit "De Waarheid" (15-4-58) is intussen gebleken, dat het daarbij ook niet aan internationaal-communistische belangstelling zal ontbreken. Volgens het CPN-dagblad heeft het Wereldvakverbond toegezegd een vertegenwoordiging te zenden. Ook een gedelegeerde van het Tsjechoslowaakse vakverbond zal het congres bijwonen.

In de strijd om invloedrijke steun van communistische instanties buiten Nederland te verkrijgen is dit een niet onbelangrijk winstpunt voor de partij-getrouwe groepering in de EVC.

Verwarring en interne strijd.

De uiteen gevallen Eenheids Vak Centrale toont een beeld van verwarring en van felle strijd.

Bepalend is hierbij doorgaans de houding van het hoofdbestuur van de afzonderlijke EVC-bonden. Tegen elke organisatie in het ene kamp wordt een tegen-organisatie uit de grond gestampt.

Tegenover het CPN-getrouwe hoofdbestuur van de bouwvakbond werd door de Brandsen-Reuter-groep een eigen organisatie opgericht. Eenzelfde situatie bestaat thans bij de transportbond.

Op hun beurt zijn de communisten bezig met, of reeds geslaagd in het formeren van een nieuwe leiding voor zes EVC-bonden, waarvan de hoofdbesturen nog solidair zijn met het Verbondsbestuur. Voor dit doel werden, zij het wellicht onreglementair, speciale ledenvergaderingen bijeengeroepen, waarin de hoofdbestuurders die achter het Verbondsbestuur staan, geschorst of geroyeerd zijn. Dit geldt resp. bij "De Metaal", "De Grafische", de overheidsbond (BNOP), de hotelbond (ANBH), de kantoorbediendenbond (BHBV) en de fabrieksarbeidersbond (Chevofa).

Tegen het ageren van de partijgangers in "De Grafische" hebben de belaagde hoofdbestuurders zich verzet. Zij maakten bij de arrondissementsrechtbank te Amsterdam een kort geding aanhangig tegen het bestuurslid T. van Eek, die in hun rechten was getreden. De arrondissementsrechtbank deed hierin uitspraak op 9 april. De president overwoog dat de ledenvergadering, welke de eisers had geroyeerd, rechtsgeldigheid miste. Hij verbood de gedaagde dan ook zich te gedragen als vertegenwoordiger van de bedoelde EVC-bond. De president vond echter geen redenen aanwezig ook de bijkomende eis in te willigen, nl. gedaagde te verbieden een orgaan uit te geven.

Het bondsblad "Grafisch Nederland" verscheen in maart van twee kanten, beide volgens de kop geredigeerd door het "dagelijks bestuur". Het ene blad vermeldt het gebruikelijke adres Prinsengracht 739, het andere het huisadres van T. van Eek, voornoemd. Uiteraard is de inhoud nogal verschillend.

Een dag na de rechterlijke uitspraak heeft een aantal werknemers een nieuwe EVC-bond -de Grafische Bedrijfsbond- opgericht.

Hard tegen hard.

Een "hoofdbesturen-vergadering", belegd door de "contactcommissie uit de EVC" (30-3-58), koos een landelijk tegen-secretariaat, bestaande uit W. Hartog, P. Bakker, N. Helmers en F. Meis, op Bakker na allen lid van het partijbestuur der CPN. De strijd tussen hen en het Verbondsbestuur wordt op meerdere fronten tegelijk gevoerd.

Het landelijk EVC-bureau voor rechtsbijstand, dat het Verbondsbestuur na aan het hart ligt, omdat dit n og wel eens successen van propagandistische waarde boekt, heeft aangekondigd niet meer voor de "afvallige" bonden open te staan. Alle medewerkers van dit bureau hebben de zijde van Reuter c.s. gekozen. C. van Dillen, die er voorheen ook aan verbonden was, werd in maart ontslagen. Als tegenzet heeft de "contact-commissie" een ander landelijk adviesbureau in de maak. De leiding daarvan wil zij toevertrouwen aan de voormalige EVC-voorzitter Berend Blokzijs, die tegenwoordig de rubriek voor sociale vragen van "De Waarheid" redigeert.

De partij-getrouwe "tegenleidingen" in enkele EVC-bonden beschikken niet over eigen kantoren en vergaderlokalen. Tot dusver zijn Reuter c.s. er in geslaagd de percelen Vondelstraat 54 en Prinsengracht 739 te Amsterdam bezet te houden. Het partijbestuur van de CPN zou daarom hebben toegezegd te willen trachten het haar getrouwe deel der EVC aan een nieuwe huisvesting te helpen.

De verhouding tussen het Verbondsbestuur der EVC en de partijleiding is nog verscherpt sedert Reuter en Brandsen (tezamen met Gortzak en Wagenaar) op 3 april door het partijbestuur der CPN als partijlid zijn geroyeerd, onder de motivering dat er voor Reuter en Brandsen in een arbeiderspartij geen plaats meer kan zijn, nadat zij met politiehulp de reglementair gekozen bestuurders van de EVC-Metaalbond uit het kantoor van deze organisatie hebben verwijderd en zich dagelijks aan grover anti-communisme schuldig maken.

Het in meerdere bonden naast elkaar bestaan en tegen elkaar optreden van twee hoofdbesturen resulteert voornamelijk in "een slag om de leden", wel in het bijzonder om hun contributie.

Exacte gegevens over de sterke-verhoudingen ontbreken. De tegenstellingen in de EVC hebben een nadelige invloed op het ledental gehad. Talrijke aangeslotenen willen niet in de controverse betrokken worden en hebben daarom hun lidmaatschap opgezegd. Het staat wel vast, dat het Verbondsbestuur der EVC (de groep Reuter) in sommige grote steden,

o.a. in Rotterdam, geen voet meer aan de grond heeft.

Diverse aanwijzingen leiden tot de conclusie dat Reuter en Brandsen al met al slechts op een betrekkelijk kleine minderheid in de EVC kunnen bouwen.

De EVC in internationaal verband.

Ook internationaal lijkt de groep Reuter steeds meer terrein te verliezen. W. Hartog en P. Bakker, twee van de leden van het "nieuwe" landelijke EVC-secretariaat, brachten van 9 tot 12 april een bezoek aan Praag. Waarschijnlijk zullen zij tevoren van partijwege gedetailleerde instructies hebben ontvangen teneinde de groep Reuter-Brandsen bij het WVV-secretariaat zo zwart mogelijk te maken. Het is wel zeker dat W. Hartog en Bakker te Praag als de "ware" vertegenwoordigers van de EVC zijn erkend. Het Tsjechoslowaakse partijdagblad "Rudé Právo" van 18 april publiceerde een artikel, waaruit blijkt, dat de Tsjechische CP zich geheel achter Paul de Groot en de CPN-getrouwe EVC-ers stelt. De groep Wagenaar c.s. wordt scherp veroordeeld.

Kiervoren werd reeds vermeld, dat het WVV en het Tsjechoslowaakse vakverbond elk een vertegenwoordiger naar het buitengewoon congres der EVC, op 7 en 8 juni, zullen zenden.

Concrete uitspraken heeft het WVV nog niet gedaan. Een eventuele schorsing van Bertus Brandsen als een der vice-voorzitters van het WVV kan vermoedelijk eerst tijdens de volgende zitting van het Executief Comité van het WVV - eind juni 1958 - aan de orde worden gesteld.

Op 15 april publiceerde "Troed", het blad van het Sowjet-vakverbond, een lang artikel van W. Hartog. Deze levert daarin de geijkte communistische visie op de economische situatie in Nederland. Voorts signaleert hij in zijn artikel "reformistische en sectarische tendenzen" in enkele EVC-bonden en spreekt hij over de "gezondmaking" van de EVC.

Op 28 april vertrok van Schiphol een zes man sterke EVC-delegatie, die op uitnodiging van het Sowjet-vakverbond de 1 mei-feesten te Moskou ging bijwonen. Van deze afvaardiging maakten o.a. deel uit: W.Hartog, P.Bakker en F.Meis.

Naar aanleiding hiervan zond Bertus Brandsen op 29 april namens het Verbondsbestuur der EVC het volgende telegram aan de centrale raad der Sowjet-vakbonden te Moskou: "Waarschuwing. Delegatie onder leiding van Wessel Hartog is geen delegatie van de EVC-Holland. Brief volgt".

HOOFDSTUK III - OVERIGE GROEPERINGEN.

"Hinag".

Eind m a a r t werd te Amsterdam de jaarlijkse Algemene Vergadering van de "Hinag" gehouden.

Onder de naar schatting ongeveer 100 aanwezigen bevonden zich mede vertegenwoordigers van een Vlaamse en een Duitse organisatie van oud-SS-ers.

In deze vergadering werd van bestuurszijde onder meer aan de orde gesteld de kwestie van de hernaturalisatie van de voormalige oud-politieke delinquenten. Hierover werd een levendige discussie gevoerd, waarbij bleek dat niemand er voor was de Regering te verzoeken de terzake bestaande regeling te herzien. Ter motivering hiervan werd door enige sprekers gezegd "dat het een eer is statenloos te zijn".

De voorzitter drong er evenwel op aan, dat zij, die nog geen verzoek tot hernaturalisatie hadden ingediend, dit alsnog zouden doen. Uit de vergadering kwam men hiertegen op en werd aangevoerd dat vele statenlozen er geen prijs meer op stellen de Nederlandse nationaliteit terug te krijgen. In ieder geval, zo werd beweerd, hadden zij daarvoor geen geld over.

Eén der aanwezigen verklaarde er de voorkeur aan te geven te wachten totdat de Regering het z.i. foutieve van haar standpunt had ingezien en er uit zichzelf toe zou overgaan de oud-politieke delinquenten het Nederlanderschap terug te geven.

Dezelfde persoon gaf ook anderszins blijk van een onverzoenlijke instelling, toen hij de aanwezigen opwekte jaarlijks in grote getale deel te nemen aan een herdenkingstocht naar een plaats in West-Duitsland, waar ook een Nederlandse SS-er begraven ligt. Hij uitte daarbij de woorden "Wij zullen de regering laten zien dat een verbod voor IJsselstein ons niet deert".

Zoals bekend bevindt zich te IJsselstein in de Peel een Duits soldatenkerkhof en kreeg een "Hinag"-deputatie die daar in november 1957 een krans wilde leggen hiervoor geen toestemming.

De vergadering in Amsterdam herdacht de gesneuvelde SS-ers. Voor die gelegenheid had men in de zaal een gedenkteken opgericht, bestaande uit een voetstuk waarop drie opengeslagen panelen waren geplaatst. Aan het middelste daarvan was een "ijzeren kruis" in zilver en zwart opgehangen. De gedachtenisrede na de eigenlijke

- herdenkingsplechtigheid -

herdenkingsplechtigheid werd grotendeels in het Duits gehouden.

Bij de "Tischspruch" gedurende een gezamenlijke maaltijd tijdens deze bijeenkomst reikten de aanwezigen elkaar staande de hand onder het uitspreken van de woorden "Eendracht maakt macht".

* * *

In algemene zin kan ten aanzien van de "Hinag" het volgende worden opgemerkt: Het bestuur van deze organisatie wil kennelijk een a-politieke koers blijven volgen, waartegen zich echter de laatste tijd enige tegenkanting begint te ontwikkelen. Zo werd door een der vooraanstaande leden het "argument" gehanteerd, dat het toch niet bewezen kan worden, dat de "Hinag" aan politiek op nationaal-socialistische grondslag doet.

Voorts heeft een voormalig bestuurslid ontkend, dat zijn aftreden het gevolg zou zijn geweest van een meningsverschil omtrent de meer politieke koers van de "Hinag".

Neo-nazistische Jeugdorganisatie i.o.

Enige oud-politieke delinquenten hebben een begin van uitvoering gemaakt met de oprichting van een nieuwe jeugdorganisatie, onder de naam "Europese Jongeren Orde op Nationale Grondslag", afgekort E.J.O.N. Deze naam roept herinneringen op aan de eertijds door Paul van Tienen in het leven geroepen Nationaal Europese Jongeren Orde (N.E.J.O.), waaraan slechts een kort bestaan was beschoren.

Het ligt in de bedoeling dat de E.J.O.N. in de a.s. herfstvergadering van de "Hinag" - afdeling Amsterdam - gelegenheid zal krijgen voor het voeren van propaganda.

* * *

HOOFDSTUK IV . ACTIVITEITEN VAN INDONESIËRS, SURINAMERS, CHINEZEN enz.Het studentenprobleem.

Een op het totaal beschikten aantal Indonesische studenten in Nederland is naar het buitenland vertrokken, maar voor zover bekend is geen enkele naar een communistisch land afgereisd.

Het Oost-Duitse communistenblad "Neues Deutschland" van 3 april jl. berichtte dat in Oost-Berlijn besprekingen zijn gevoerd tussen Dr. Gernus, Staatssecretaris van de DDR voor het hoger en het vakschoolonderwijs en Dr. Sultiano Puspanegoro, leider van het coördineringsbureau voor de hogescholen der Republiek Indonesia. In het bijzonder is gesproken over toelating van een groter aantal Indonesische studenten tot de hogescholen van de DDR. Mogelijk is daarbij ook ter sprake gekomen het toekennen van studiebeurzen door Oost-Duitsland ingevolge een eerder gedane toezegging.

Van de moeilijkheden, waarvoor Indonesische studenten in Nederland door de maatregelen van de Republiek Indonesia staan, getuigt één hunner in een brief, opgenomen in "De Telegraaf" van 11 april jl. De meeste Indonesische studenten, zo wordt daarin opgemerkt, zijn het niet eens met de politiek en de methoden van Djakarta. Een groot gedeelte van hen, die in Indonesië tegen de R.I.-regering in verzet zijn gekomen, zou volgens het ingezonden schrijven achter de studenten staan.

De studenten kunnen hun gevoelens en gedachten echter niet tot uiting brengen uit vrees voor maatregelen als het niet verlenen van beurzen, het intrekken van transforvergunningen, het ongeldig maken van paspoorten en het onder druk zetten van familieleden in Indonesië.

Het verenigingsleven.

De onzekere toestanden hebben, zoals bekend, ook een stempel gedrukt op het verenigingsleven der Indonesiërs in Nederland. De studentenvereniging "Persatuan Peladjar Indonesia", eertijds actief, treedt niet meer naar buiten op. Een der oorspronkelijk actieve aanhangers van de communistische "Perhimpunan Indonesia" heeft zich nu geschaard achter de anti-communistisch gezinde tegenstanders van de R.I.-regering.

De pers.

De Indonesische redacteur van "De Waarheid", Djajeng Pratomo, verzorgt nog steeds de Indonesische overzichten in dit blad, ten gunste van de R.I.-regering. Het optreden van de Indonesische communisten vindt bij voortduring weerklank in en bijval van het partijdagblad "De Waarheid".

Het blad "Abadi" te Djakarta liet onlangs in een hoofdartikel een waarschuwing horen. De communisten hebben, aldus "Abadi", overal ter wereld een offensief ingezet. De PKI doet daaraan mee door fel te ageren tegen de Verenigde Staten, de Seato en tegen iedere vorm van interventie in Indonesië van niet-communistische zijde. Interventie van de zijde der Sowjet-Unie en van andere communistische landen wordt echter niet afgewezen, aldus "Abadi" te Djakarta.

Ambonezen.

Op 25 april herdachten de Ambonezen in Den Haag het achtjarig bestaan van de Republiek Maluku Selatan (RMS) o.a. met een grote parade en een avondfeest. Alles verliep rustig. Het hoofd van de zogenaamde RMS-regering te Rotterdam uitte in een toespraak de wil om te blijven strijden voor een vrije republiek.

De vertegenwoordiger in Amerika, de ex-marineofficier Vigeleyn Niki Juluw, met wie "Rotterdam" nauwe relaties onderhield (die sedert enige tijd verbroken zijn), blijkt van mening te zijn dat de strijd in Nederland weinig zin heeft omdat van ons land niets te verwachten valt. Zijns inziens moet de strijd in Amerika gevoerd worden nu aldaar de belangstelling voor de RMS groeiende is.

Een enkele keer wordt een Ambonese stem gehoord over terugkeer naar Indonesië, maar dit schijnt onder de huidige omstandigheden vrijwel uitgesloten te zijn. De R.I. toont generlei bereidheid daaraan mede te werken. Van Ambonese zijde wordt assimilatie met de Nederlandse bevolking verworpen en het bijeenblijven als een afzonderlijke groep voorgestaan. Het belang van de vrijheidsstrijd voor de RMS zou daaraan mede ten grondslag liggen.

Surinamers.

In een circulaire van "Ons Suriname" is medegedeeld, dat de vereniging als onderdeel van de herdenking der emancipatie (afschaffing van de slavernij in Suriname) een lezingen-cyclus heeft georganiseerd.

Intussen wordt de bedoelde herdenking in juli a.s. te Amsterdam verder voorbereid. "Ons Suriname" heeft daarbij om allerlei redenen geen medewerking kunnen krijgen van "Wie Eegie Sanie", evenmin van de Surinaamse Studentenvereniging. Deze laatste vereniging heeft te kampen met onderlinge verdeeldheid.

Chinese diplomatieke vertegenwoordiging.

Als kanselier bij de Vertegenwoordiging in Nederland van de Chinese Volksrepubliek gaat Li Kuang-tze optreden. Hij arriveerde in gezelschap van zijn echtgenote medio april. Li Kuang-tze heeft van 1950 af als 1e secretaris bij de Chinese Communistische Vertegenwoordiging te Bern gewerkt en de laatste jaren als handelsattaché bij het Consulaat-Generaal der Chinese Volksrepubliek te Genève. Het is kwalitatief gezien een belangrijke uitbreiding van de Vertegenwoordiging in Den Haag.

Wederom werd een aantal Chinese filmvoorstellingen voor hier gevestigde Chinezen georganiseerd. Voor deze vertoningen - een gestage communistische propaganda - bestaat steeds vrij grote belangstelling. In het algemeen blijft de houding der Chinezen in Nederland ten opzichte van de Volksrepubliek en haar vertegenwoordiging nog lauw.

* * *

Stakingen overzicht april 1958.

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>
NV Houthandel J.Schoenmakers te Amsterdam.	Ontslag van 2 kern- leden, die tot pro- teststaking van een uur hadden aangezet i.v.m. ontslag van 5 arbeiders.	NVV, CNV en KAB bemiddel- den.	Ontslag van de 2 kernleden werd in- getrokken.

V
O
L
G
N
O

1.

[illegible]

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
1958	5e Congres BNOP.	Amsterdam	EVC
30/3-20/4 1958	Executief comité WVV.	Boedapest	WVV
april 1958	Bijeenkomst "Beroepscommis- sie uit de glas- en kerami- sche industrie" van de VVI- Chemie en Olie.	?	WVV
Ult. april 1958	Conferentie VVI-Overheid.	Berlijn	WVV
mei 1958	Zitting administratief comité VVI-Chemie en Olie.	?	WVV
mei 1958	4e Internationaal Congres van Journalisten.	Boekarest	IOJ
10-11 mei 1958	Congres ABT.	Amsterdam	EVC
* 17-20 mei 1958	3e Congres VVI-Leder	Oost-Berlijn	WVV
* 18 mei 1958	Conferentie o.l.v. Verbandsbestuur EVC.	Amsterdam	EVC
7-8 juni 1958	Congres georganiseerd doorzgn. "contact-com- missie uit de EVC".	Amsterdam	EVC
1-5 juni 1958	4e Wereldvrouwencongres.	Wenen	IDVF
4-6 juni 1958	Zitting administratief comité VVI-Transport.	Moskou	WVV
* 13-15 juni 1958	Internationale confe- rentie WVV.	Berlijn	WVV
21-23 juni 1958	Scheepsbouwconferentie VVI-Metaal.	Genoa	WVV
14-20 juli 1958	Congres vakbondsjeugd WVV.	Praag	WVV
16-22 juli 1958	Wereldvredecongres .	Stockholm	WVR
20-28 juli 1958	Intern. Architecten Congres.	Moskou	IUA
* 25-28 juli 1958	3e Congres VVI-Textiel en Kleding.	Sofia	WVV
augustus 1958	4e Wereldconferentie tegen A- en H-bommen.	Afro-Aziatisch land	Jap.Raad.
4-13 september '58	5e IUS-congres (studenten).	Peking	IUS
* 21-25 sept. '58	3e Internationale Beroeps- conferentie VVI-Metaal	Praag	WVV
* 28-30 november '58	3e Congres FIR (voormalig verzet).	Wenen	FIR
* 26 juli-4 aug.'59	7e Wereldjeugdfestival.	Wenen	WFDJ.

* = nieuw c.q. aangevuld.